

I lov om gymnasiet, lov om kursus til højere forbedelseseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. og lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejds-skoler udgår ordet »agitationsarbejde« af den bestemmelse, hvorefter ministeren kan undlade at godkende en skole eller tilbagekalde godkendelse til en skole, såfremt der efter undervisningsministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen opfylder kravet om uafhængighed og forvaltning af skolens midler. Ordet »agitationsarbejde« indgår som et af de momenter, der kan lægges vægt på, når skolens uafhængighed vurderes. Denne formulering har været kritiseret og foreslås derfor fjernet ud fra hensynet til ikke at skabe tvivl om ytringsfriheden.

Tilsvarende udgår ordet »agitationsarbejde« i den tilsvarende bestemmelse i lov om friskoler og private grundskoler m.v., hvorefter ministeren kan undlade at yde tilskud til en skole, herunder en ny skole.

Lovforslaget indeholder endvidere forslag, der præciserer og ensretter selvejelovenes bestemmelser om tilbagebetaling af tilskud, stop for tilskud m.v. samt bestemmelser om honorar til bestyrelsesformænd og næstformænd ved videregående institutioner, erhvervsskoler og daghøjskoler.

Herudover indholder forslaget i § 1, nr. 10 og 11, en bestemmelse om særlige uddannelser med mulighed for brugerbetaling.

Lovforslagets bestemmelser er i det væsentligste tilskuds-betingelser. Det vil dog på de videregående selvejende institutioner (§ 1) og erhvervsskolerne (§ 2) også være muligt for undervisningsministeren at beslutte, at institutionens bestyrelse træder tilbage, således at en ny bestyrelse vælges efter reglerne i institutionens vedtægt, eller sætte bestyrelsen under administration, såfremt bestyrelsen ikke efterkommer påbud om lovliggørelse i forhold til tilskuds-betingelserne. Såfremt bestyrelsen ikke følger undervisningsministerens beslutning, vil tilskud kunne fratages institutionen.

Særligt om daghøjskoler

Med de øgede krav til de selvejende uddannelsesinstitutioners selvstændighed og indførelse af store statstilskud i lovgivningen om daghøjskoler og produktionsskoler fra 1990 og 1995 står det klart, at en organisationsstruktur som den, mange daghøjskoler har været baseret på i forhold til oplysningsforbund, ikke er holdbar. Imidlertid er det vigtigt at sikre, at de positive muligheder, der ligger i et tæt samarbejde mellem de forskellige uddannelsesformer, ikke går tabt i en ny organisationsstruktur.

De gensidige fordele, der kan opnås ved et tæt samarbejde mellem daghøjskoler og oplysningsforbund, kan imidlertid opnås, selv om der er tale om selvstændige skoler. Det afgørende for samarbejdet er - ud over, at det skulle løse praktiske problemer - at parterne har samme idébetonede fællesskab. Et sådant idébetonet fællesskab er imidlertid ikke nødvendigvis båret af en overordnet institutionsstruktur eller af personsammenfald i bestyrelserne. Fællesskabet er netop idébetonet. Der er intet til hinder for, at et frugtbart samarbejde kan foregå mellem selvstændige parter, der hver varetager egne hensyn. Det ses allerede i dag på en række daghøjskoler og i forhold til andre selvejende undervisningsinstitutioner.

Lovforslaget betyder udover habilitetskrav til bestyrelsen, at der ikke vil være mulighed for dobbeltrolle for revisorerne i forhold til udlejere af lokaler til daghøjskoler. Skolelederen kan ikke samtidig være leder for en anden daghøjskole, en undervisnings- eller kursusinstitution eller være ansat i en amtskommune eller kommune, der yder grundtilskud til skolen. Lederen af en daghøjskole kan endvidere ikke være leder for et oplysningsforbund, der har økonomiske forbindelser til skolen. Desuden skal aftaler, herunder husleje- og ejendomsaftaler, indgås på sædvanlige markedsvilkår og skal ændres, hvis udviklingen tilsiger det. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om huslejeaftaler.

Der vil således ikke være noget til hinder for, at daghøjskoler som uafhængige institutioner viderefører eller indgår økonomiske aftaler m.v. med fx oplysningsforbund. I sådanne tilfælde stiller lovforslaget særlige habilitetskrav til skolens bestyrelsesmedlemmer og leder. Hvis sådanne økonomiske aftaler ikke forekommer, er der modsat ikke behov for bestemmelser om særlige habilitetskrav.

Der ændres med lovforslaget ikke ved et repræsentantskabs mulighed for at vælge den samlede bestyrelse, herunder formanden, der skal være medlem af bestyrelsen. Oplysningsforbundene vil fortsat - med respekt af habilitetsreglerne - have mulighed for at sikre en bestyrelse inden for et idébetonet fællesskab.

Det er i øvrigt på Undervisningsministeriets selvejende uddannelsesinstitutioner fast praksis, at bestyrelsen konstituerer sig selv, således at formanden vælges af bestyrelsen selv. Standardvedtægterne for de forskellige institutionsområder er udformet i overensstemmelse hermed. På enkelte ældre frie grundskoler og frie kostskoler vælges formanden dog af generalforsamlingen eller repræsentantskabet. Når det på daghøjskoleområdet fortsat vil være muligt, at en formand udpeges af generalforsamlingen eller repræsen-